

وظایف شیعه در زمان غیبت

تعجب نکنید از این که می گویم هر لحظه در انتظار آمدنش باشیم. امام زمان (عج) در نامه ی شریف فرمودند: برای تعجیل در فرج من، زیاد دعا کنید: زیرا فرج من، فرج خود شماست. یعنی اگر زیاد دعا کردید، دست کم برای شما گشایش و ظهور خواهد شد برای شما تجلی می کنم. خودم را به شما نشان می دهم. کمالات را به شما عطا خواهم کرد. بنابراین شیعه باید در چنین انتظاری بسر ببرد. مگر می شود من به یاد امام زمان باشم و او مرا یاد نکند. شما اگر به یگ بزرگی احترام بکنی، او تلافی می کند و جبران می کند، اما اگر برای امام مهدی دعا بکنی یا به یاد او بنشینی؟ آیا او هیچ از تو یاد نمی کند؟ تازه قضیه عکس این است، زمانی هم که ما از او غافلیم، او از ما یاد می کند. روزی عبدالله بن ابان ریات - به محضر شریف امام رضا (ع) آمد و عرض کرد: یا بن رسول الله برای من و خانواده و اهل بیتم دعا کنید. امام رضا در پاسخ فرمودند مگر این کار را نمی کنم، به خدا سوگند کارهای شما هر روز و شب به من عرضه می شود. ایم منطق امامان معصوم است که نامه اعمال ما که به دست آنان می رسد اگر خوب باشد دعا می کنند و اگر بد باشند از خدا برای ما طلب آمرزش می کنند برگرفته از کتاب آماده باش یاران امام زمان راه ایجاد ارتباط با اهل بیت (علیه السلام) و مخصوصاً حضرت ولی عصر (علیه السلام) عبارت است: اول معرفت خداوند متعال. دوم: اطاعت محض از پروردگار این دو موجب حب به خداوند و محبت نسبت به همه آنها که خدا آنان را

دوست می دارد مثل انبیاء و اوصیاء می شود، مخصوصاً موجب علاقه و ارتباط با محمد و آل محمد می شود که نزدیکترین آنها به ما، حضرت صاحب الامر است

وظایف منتظران

در زمره یاران حضرت مهدی در آمدن، باشعار تحقق پذیر نیست. انتظار می خواهد و عمل به ورع، همت می طلبد. پرهیزگاری می طلبد، آنها در میدان تلاش و مجاهدت. در غیبت مولا شایسته نیست نشستن و چشم به در دوختن، باید برخاست، باید عمل کرد باید مسئولیت پذیرفت، باید کوشید، اما بر اساس ورع و تقوی، نه بر اساس هوای نفس، و نه به خاطر مال و منال، و نه به خاطر پست و مقام. بلکه فقط کار برای خدا و اولیاء الله

آیا آماده ایم؟

می گویند وقتی حکومت جهانی حضرت مهدی برپا شود بیروان اسلام حاکمان روی زمین می شوند ولی آیا این موقعیت برای همه مسلمانان فراهم خواهد شد و یا منظور فقط مسلمانان واقعی است که در زبان و قلب و عمل پیرو مکتب اهل بیت پیامبر هستند؟ آن گونه که در روایات آمده است در زمان ظهور حضرت مهدی جمعی از مدعیان انتظار ظهور، به مخالفت با او بر می خیزند و تنها افرادی سعادت همراهی با ایشان نصیبشان می

شود که پیرو واقعی مکتب اهل بیت و خداشناس راستین باشند. حضرت علی در همین باره می فرماید: یاوران مهدی در آخرالزمان کسانی هستند که خداوند را به طور شایسته، شناخته اند

ابر، خورشید را از دید کسانی می پوشاند که در زمین هستند. کسانی که برفراز ابر حرکت می کنند. غیبت آن حضرت نیز برای کسانی است که به دنیا و طبیعت مادی دل بسته اند، اما کسانی که بر ابر شهوات و غبار هواهای نفسانی پا گذارده و در آسمان معنویت پرواز می کنند، هر لحظه بخواهند در حضور او هستند.

مربوع

«مربوع» نام اسب پیامبر خدا است، که حضرت صاحب الأمر (عج) هنگام ظهور همراه خویش خواهند داشت. («نجم الثاقب»، ص ۱۲۵)

مرگ جاهلی

پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله و سلم انحراف گرایان از خطّ عقیده به امامت را که از شناخت امام راستین عصر خود سر باز می زنند، جاهلیت گرا و به عنوان کسی که به دوران جاهلیت عقب گرد نماید، تعبیر کرده و می فرماید:

«مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ، مَاتَ مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً» («اصول کافی»، ج ۱، ص ۳۷۵)

: کسی که بمیرد و امام زمان خویش را نشناخته باشد، مرگ او مانند مرگ افراد دوران جاهلیت است.

این حدیث نشانگر صدور یک فرمان قطعی اسلامی از ناحیه پیامبر است، و با صراحت و تأکید توجّه عموم را به دو امر مهم جلب می نماید:

۱- پیامبر اسلام با اضافه کردن کلمه «امام» به کلمه «زمان» ضرورت وجود امام جامع الشرائط و قابل شناخت را در هر عصر و زمانی (هر چند تنها یک نفر مسلمان وجود داشته باشد) جهت پیروی از او اعلام فرموده، و چنین امامی جز با امامان معصوم علیه السّلام شیعه که آخرین آنها حضرت مهدی، حجّة بن الحسن العسکری (عج) است، نمی تواند با کسی منطبق گردد.

۲- از اینکه پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله و سلّم با اضافه کردن «مِیْتَه» به کلمه «جاهلیّه» مرگ فاقد چنین شناختی را مرگ جاهلی توصیف کرده، معلوم می شود که این امام همانند پیامبر، رابطه بین خلق و خالق است، که شناختن آن عیناً بسان شناختن پیامبر، موجب گمراهی خواهد بود.

بدین ترتیب و بر اساس نظریّه شیعه، رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلّم با ایراد این حدیث شریف، امامت افراد غیر معصوم و جائز الخطاء در تبلیغ و اجرا احکام اسلام را، نفی و غیر قابل و در آخر جاهلیت گرائی خوانده، و این بیان چیزی است که شیعه در طول قرن‌ها به آن معتقد بوده است. («مهدی منتظر در نهج البلاغه»، ص ۹)

احمد که جهان را ز تباهی پرداخت دین را به ولایت علی محکم ساخت

فرموده به مرگ جاهلیت مرده است آن کس که امام عصر خود را شناخت

مروانی

«مروانی» از جمله کسانی است که قبل از قیام قائم (عج)، خروج خواهد کرد. این مطلب در روایتی از امام رضا علیه السّلام ذکر شده است. («بحار الانوار»، ج ۵۲،

ص ۱۳۲)

مُسَبَّحَات

«مُسَبَّحَات»، عنوان دسته ای از سوره های قرآن کریم است که با تسبیح و حمد خداوند تبارک و تعالی و با الفاظی چون «سُبْحَانَ»، «سَبِّحْ» و «یُسَبِّحْ» آغاز می شود. این سوره ها عبارتند از: بنی اسرائیل، حشر، صف، جمعه، تغابن و اعلی.

امام باقر علیه السّلام در باره فضیلت این سوره ها فرمود:

«هر کس که همه مسَبَّحَات را پیش از آن که بخوابد، تلاوت نماید، نمیرد تا حضرت قائم (عج) را درک کند و چنانچه مُرد در پناه و همسایگی رسول خدا صلی الله علیه

و آله و سلّم خواهد بود.» («ثواب الاعمال»، ص ۱۴۸)

مسجد الحرام

«مسجد الحرام»، مسجدی محیط به کعبه است. در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله حصار و بارو نداشت. در زمان عمر وسعت یافت و باروی آن را ساختند. پس از زمان عمر چندین بار بنای آن تجدید شد، به خصوص در عهد «سلطان سلیم دوّم» وسعت بیشتری یافت. این مسجد دارای ابواب متعدّد و هفت مناره است و در سالهای اخیر بر وسعت آن بسیار افزوده اند. («فرهنگ فارسی معین»، ج ۶، ص ۱۹۶۹)

در احادیث مربوط به امام زمان (عج) آمده است که آن حضرت «مسجد الحرام» را خراب کرده و به اصل خود بر می گرداند. در این مورد امام صادق علیه السّلام فرمود:

«وقتی که قائم (عج) قیام کند، مسجد الحرام را ویران نماید تا به جای اصلی خود برگردد، دستهای کلید داران (خائن...) را قطع کرده و در کعبه آویزان می نماید و بر آنها می نویسد: «اینها دزدان کعبه هستند.» (اثبأ الهداء»، ج ۷، ص ۱۱۸)

مسجد جمکران

مسجد جمکران، در ۶ کیلومتری شهر مقدّس قم به طرف جاده کاشان واقع شده است. این مکان با عظمت، تحت توجّهات و عنایات خاصّه حضرت بقیّه الله (عج) قرار دارد و خود آن حضرت از شیعیان نشان خواسته اند که به این مکان شریف روی آورند.

درباره تاریخچه مسجد جمکران، شیخ حسن بن مثله جمکرانی می گوید: من شب سه شنبه، هفدهم ماه مبارک رمضان سال ۳۹۳ ه.ق در خانه خود خوابیده بودم که ناگاه، جماعتی از مردم به در خانه من آمدند و مرا از خواب بیدار کردند و گفتند برخیز و طلب امام مهدی (عج) را اجابت کن که تو را می خواند.

آنها مرا به محلی که اکنون مسجد (جمکران) است آوردند. چون نیک نگاه کردم، تختی دیدم که فرش نیکو بر آن تخت گسترده شده و جوانی سی ساله بر آن تخت، تکیه بر بالش کرده و پیری هم پیش او نشسته است، آن پیر حضرت خضر علیه السلام بود.

پس آن پیر مرا بنشانند.

حضرت مهدی (عج) مرا به نام خودم خواند و فرمود: «برو به حسن مسلم، که در این زمین کشاورزی می کرد بگو که این زمین شریفی است و حق تعالی آن را از زمینهای دیگر برگزیده است و دیگر نباید در آن کشاورزی کنند.»

گفتم: «لازم است که من دلیل و نشانه ای داشته باشم و الا مردم حرف مرا قبول نمی کنند» آقا فرمودند: «تو برو و آن رسالت را انجام بده، ما خودمان نشانه هائی برای آن قرار می دهیم و پیش سید ابو الحسن برو و به او بگو حسن مسلم را احضار کند و سود چند ساله را که از زمین به دست آورده است وصول کند و با آن پول مسجد را بنا کند.»

همچنین آقا دستور نماز مسجد را هم دادند و فرمودند: «و به مردم بگو: بدین مکان رغبت کنند و آن را عزیز دارند و چهار رکعت نماز در آن گذارند. دو رکعت اول به نیت نماز تحیت مسجد است که در هر رکعت آن یک حمد و هفت

«قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

خوانده می شود و در حالت رکوع و سجود هم هفت مرتبه ذکر را تکرار کنند. دو رکعت دوم نیز به نیت نماز صاحب الزمان (عج) خوانده می شود، بدین صورت که سوره حمد را شروع می کنیم و چون به آیه

«إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ»

می رسیم این آیه شریفه را صد مرتبه تکرار می کنیم و بعد از آن بقیه سوره حمد را می خوانیم، بعد از پایان حمد سوره

«قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ»

را فقط یک بار می خوانیم و به رکوع می رویم و ذکر

«سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ»

را هفت مرتبه، پشت سر هم تکرار می کنیم و ذکر هر کدام از سجده ها نیز، هفت مرتبه است. رکعت دوم نیز به همین گونه است. چون نماز به پایان برسد و سلام داده شود یک بار گفته می شود:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

و به دنبال آن تسبیحات حضرت زهرا سلام الله علیها خوانده شود و بعد از آن به سجده رفته و صد بار بگوید:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».

آنگاه امام مهدی (عج) فرمودند: «هر کس این دو رکعت نماز (نماز صاحب الزمان (عج)) را در این مکان (مسجد مقدس جمکران) بخواند، مانند آن است که دو رکعت نماز در کعبه خوانده باشد.»

چون من پاره ای راه آمدم، دوباره مرا باز خواندند و فرمودند: «بزی در گله «جعفر کاشانی» است، آن را خریداری کن و بدین موضع آور و آن را بکش و بر بیماران انفاق کن، هر بیمار و مریضی که از گوشت آن بخورد، حق تعالی او را شفا دهد.»

من سپس به خانه باز گشتم و تمام شب را در اندیشه بودم تا اینکه نماز صبح خوانده و سپس به سراغ «علی المنذر» رفتم و ماجرای شب گذشته را برای او نقل کردم و با او به همان موضع شب گذشته رفتم. وقتی که رسیدیم، زنجیرهائی را نزد «سید ابو الحسن رضا» رفتیم و چون به در خانه او رسیدیم، خادمان او گفتند که سید از سحر در انتظار توست و تو از جمکران هستی؟ به او گفتم: بلی، به درون خانه رفتم و سید مرا گرامی داشت و گفت: «ای حسن بن مثله، من در خواب

بودم که شخصی به من گفت که حسن بن مثله نام از جمکران پیش تو می آید، هر چه گوید تصدیق کن و بر قول او اعتماد کن که سخن او سخن ماست، و قول او را رد نکن» و از هنگام بیدار شدن از خواب تا این ساعت منتظر تو بودم. آنگاه ماجرای شب گذشته را برای او تعریف کردم.

سید بلافاصله فرمود تا اسبها را زین نهادند و بیرون آوردند و سوار شدیم. چون به نزدیک روستای جمکران رسیدیم گله گوسفند «جعفر کاشانی» نمایان شد، من به میان گله رفتم و آن بز که از پس همه گوسفندان می آمد پیش من دوید، جعفر سوگند یاد کرد که این بز در گله من نبوده و تا کنون آن را ندیده ام. آن بز را به مسجد آوردم و ذبح کردم. هر بیماری که از آن گوشت خورد شفا یافت.

«حسن مسلم» را احضار کردیم و منافع زمین را از او گرفتیم و مسجد جمکران را با چوب و دیوار پشانیدیم. سید زنجیرها و میخ ها را (که به عنوان نشانه بود) به قم برد و در خانه خود گذاشت. هر بیمار و دردمندی که خود را به آن زنجیر می مالید شفا می یافت.

اما پس از فوت «سید ابو الحسن»، آن زنجیرها پنهان گشته و دیگر کسی آنها را ندید. («مسجد مقدس جمکران»، تجلیگاه صاحب الزمان (عج)، ص ۲۸-۳۱)

مسجد حله ک وادی السلام

مسجد سهله

«مسجد سهله»، مهمترین مسجد پس از مسجد کوفه است که در حدود سه کیلومتری شمال غربی مسجد کوفه (در کشور عراق) قرار دارد.

در «مسجد سهله» بقعه ای معروف به مقام مهدی (عج) وجود دارد. و زیارت آن حضرت در آن محل شریف مناسب است و از بعضی کتب مزاریه نقل شده که شایسته است حضرت ولی عصر (عج) را در این محل در حالیکه ایستاده باشند با این استغاثه زیارت کنند:

«سَلَامُ اللَّهِ الْكَامِلُ التَّامُّ الشَّامِلُ الْعَامُّ و...»

امام صادق علیه السلام فرمود:

«گویا حضرت قائم (عج) را در «مسجد سهله» همراه خانواده خود می بینم» سپس فرمود: «هیچ پیامبری مبعوث نشد، مگر آنکه در این مسجد نماز خواند»

یکی از یاران به نام ابو بصیر عرض کرد: «آیا امام قائم (عج) همواره در این مسجد خواهد بود؟»

فرمود: «آری مسجد سهله خانه امام قائم (عج) است».

عرض کرد: «امامان بعد از قائم (عج) چطور؟»

حضرت پاسخ فرمودند: «آنها نیز تا آخر دنیا در این مکان سکونت خواهند کرد.»

از این حدیث اینگونه استفاده می شود که در دوران رجعت، پس از حضرت قائم (عج) سایر امامان نیز همان مکان را پایگاه مرکزی خود قرار می دهند. (برای آگاهی بیشتر از فضیلت و اعمال مسجد سهله ر.ک. به مفاتیح الجنان، باب ۳)

مسجد صعصعه

«مسجد صعصعه» («صعصعة بن صوحان»، از اصحاب امیر المؤمنین حضرت علی علیه السلام بوده است.) از مساجد شریف کوفه است. جماعتی امام زمان (عج) را در ماه رجب در آن مسجد مبارک مشاهده کرده اند که دو رکعت نماز کرده و این دعا را خوانده است:

(اللَّهُمَّ يَا ذَا لِمَنْ السَّابِغَةِ وَالْأَلَاءِ الْوَازِعَةِ ...)

ظاهر عمل آن است که این دعاء مخصوص این مسجد شریف و از اعمال آن است، نظیر دعاهای مسجد «سهله» و «زید». ولیکن چون در ماه رجب بوده که آن حضرت این دعا را خوانده اند، احتمال داده شده که شاید این دعا از دعاهای ایام رجب باشد و لهذا در کتب علماء در اعمال ماه رجب نیز ذکر شده است. («مفاتیح الجنان»، انتهای فصل ۶)

مسجد کوفه

از فضائل «مسجد کوفه» این سزاوار است که به خاطر درک فیوضات آن، بار و بینه را بست و آماده سفر شد. آنجا از مکانهایی است که مسافر مخیر در خواندن

نماز کامل یا شکسته است. نماز خواندن در مسجد کوفه معادل حجّ و برابر با هزار نمازی است که در جای دیگر خوانده شود. همچنین گفته اند از مسجد الاقصی (در بیت المقدّس) با فضیلت تر است.

در روایات اسلامی وارد شده که مسجد کوفه مکان نماز پیغمبران است و روزی محلّ نماز حضرت مهدی (عج) خواهد شد.

شیوه صالحین از علماء و غیر علماء بر این بوده و هست که تشرّف مه دیدار حضرت قائم (عج) را از قدیم الاّیام در خواست می کرده اند، به طوری که بعضی از آنان چهل شب جمعه از «مسجد کوفه» به «مسجد سهله» رفته و یا چهل شب چهار شنبه در «مسجد سهله» بیتوته کرده و تضرّع و زاری و عبادت می نمودند تا به این فیض عظیم نائل شوند. («مفاتیح الجنان»، باب ۳- آخرین امید»، ص ۳۹۱)

مسیح الزّمان

«مسیح الزّمان»، اسم امام قائم (عج) در کتاب فرنگیان است. («نجم الثّاقب»، باب دوّم، ص ۹۳)

مسیحیان و انتظار

در آئین مسیحیّت، و کتابهای مقدّس این آئین بشارتهای بیشتر و روشنتری درباره موعود آخر الزّمان نسبت به آئین های دیگر، رسیده است. و علّت آن، یکی نزدیکی زمان است که با ظهور حضرت مسیح علیه السّلام زمان در مقیاس کلیّ به

ظهور حضرت مهدی (عج) نزدیکتر شده است. علت دیگر تحریف کمتری است که در این آثار پدید آمده است. و این نیز از جهتی به زمان مربوط می شود، زیرا از دوره نزول و صدور آثار مقدّس یهود، زمان بسیار بیشتری می گذرد، تا دوره نزول و صدور آثار مقدّس مسیحیت این امر باعث شده است، تا دست تحریف و پوشیده داری، در این آثار به اندازه آثار یهود فرصت کار نیابد، اگر چه علمای مسیحی نیز در این باره کوشش بسیار کردند، و در تأیید یا رد، «اناجیل» به این مسائل نیز توجّه داشته اند، و «انجیل برنابا» را کمتر تأیید می کردند.

به هر حال، در آثار دینی مسیحیت نیز این بشارتها آمده است. در ذیل به چند کتاب که در آنها بشارتها و اشارتهائی درباره ظهور منجی آخر الزّمان درج شده، آمده است:

انجیل متّی، انجیل لوقا، انجیل مرقس، و مکاشفات یوحنا. («خورشید مغرب»، ص ۵۷ و ۵۸)

مشرق

بارها خواننده ایم و شنیده ایم که حضرت مهدی زمانی ظهور خواهد کرد که دنیا آکنده از ظلم و ستم است. اما اسن موضوع شامل همه جهان به طور مطلق نیست بلکه در گوشه و کنار جهان بزرگ، به ویژه در آبادیهای اسلامی و شیعی، مردمی (اگر چه در مقایسه بامردم سراسر جهان نفوس کلّ بشر بسیار اندکند) معتقد به

حق هستند و چشم به راه ظهور مهدی موعودند. و حتی پیش از ظهورش،
مقدمات حکومت او را فراهم می سازند.

در روایات مربوط به حضرت قائم (عج) نامی از مشرق به میان آمده است.

روایت شده که امام علی علیه السلام فرمود:

«شروع کار مهدی (عج) از طرف مشرق است.» («بحار الانوار»، ج ۵۲، ص ۳۲۰)
مراد از مشرق که در آن احادیث آمده، مشرق کشورهای اسلامی در مقیاس
قرنهای اولیه اسلام است. بنابراین، این تعبیر با سرزمین خراسان و همچنین
قسمتهای شرقی تا نواحی مرکزی ایران منطبق است. مؤید قسمت اول، این است
که در پاره ای از احادیث به صراحت نام «خراسان» آمده است. در این رابطه امام
باقر علیه السلام فرمود:

«... پرچمهایی از جانب «خراسان» روی آور شود و به سرعت طی منازل کند و
چند نفر از اصحاب قائم (عج) با آنان همراه خواهند بود.» («خورشید مغرب»، ص
۳۲۰)

امام صادق علیه السلام فرمود: «نازل می شود پرچمهای سیاهی که از «خراسان
الکوفه» خروج کرده اند، پس در این هنگام مهدی (عج) در مکه ظاهر میشود و آنان
به او پیوسته و با او بیعت می کنند.» («البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان»، ص
۱۵۰)

المصباح الشدید الضیاء

«المصباح الشّدید الضیاء»، یعنی چراغی که نور فراوان دارد و لقب صاحب الأمر
(عج) است. («نجم الثّاقب»، باب دوّم، ص ۱۱۹)

پایان